ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Кафедра	Графіки	Рік навчання	3
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Вибіркова
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестр	5

КОМПОЗИЦІЯ ПЛАКАТУ

Семестр 5 (2026-2027 н. р.)
1 вересня — 12 грудня

Викладач Шевченко Володимир Якович
E-mail vladimirshevchenko68@gmail.com
Заняття За розкладом
Консультації За узгодженням з викладачем
Адреса Україна, Харків, ХДАДМ, вул. Мистецтв, 8
Телефон 066 342 06 40

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Заняття та консультації з викладачем у стінах академії відбуваються згідно розкладу у визначені дні та години. Під час дистанційних занять офіційним каналами комунікації з викладачем є Telegram, Google Meet. В разі необхідності додаткової консультації, ескізи робіт студентів можуть бути надіслані на платформу Telegram (Майстерня плакату 3 курс 2026-2027 н. р.) або на пошту викладача.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Для успішного вивчення дисципліни студенти використовують весь комплекс знань з фахових дисциплін: «Рисунок», «Академічний живопис», «Робота в матеріалі», «Кольорознавство», «Загальний курс композиції», «Шрифт і типографіка», які вони вивчали протягом 1, 2 курсів навчання.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Навчальний посібник:

Шевченко В. Я. Композиція плаката: Навч. посіб. – 2-ге вид., доп./ Володимир Якович Шевченко. – Х.: Колорит, 2007. – 133 с.: іл.

Методичні рекомендації:

1. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни «Композиція плакату» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти [Електронне видання] В. Шевченко. – Харків ХДАДМ, 2024. – 52 с. іл.
2. Володимир Шевченко. Наочний посібник з навчальної дисципліни «Композиція плакату» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». 5 семестр. – Харків: ХДАДМ, 2022. 204 с., іл.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Блокнот для ескізів, олівець. Комп’ютерна техніка (ноутбук, планшет, цифрова фотокамера тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Програми, необхідні для виконання завдань: Adobe Photoshop, Adobe InDesign.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Композиція плакату» є основною навчальною дисципліною, що визначає та окреслює фахову спрямованість підготовки плакатистів у навчально-творчій майстерні авторського плакату на кафедрі графіки Харківської державної академії дизайну і мистецтв.

Мета дисципліни – формування фахових компетентностей:

Програмні компетентності	
Загальні компетентності:	**(ЗК)**
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ЗК-5
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ЗК-6
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	ЗК-8
Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	ЗК-9
Спеціальні компетентності:	**(СК)**
Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.	СК-1
Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей.	СК-3
Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.	СК-5
Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.	СК-9
Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.	СК-12
Здатність викладати фахові дисципліни у дитячих спеціалізованих художніх та мистецьких закладах освіти.	СК-13

У процесі вивчення дисципліни студенти знайомляться зі специфікою екологічного плакату, основними методами побудови візуального образу в екологічному плакаті, опановують образотворчі засоби композиції плакату та вдосконалюють фахову майстерність шляхом виконання реальних проєктів.

На підставі набутих компетентностей випускник має демонструвати **програмні результати навчання в мистецькій діяльності:**

ПРН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН 6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об’ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПРН 7. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об’єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об’єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ПРН 12. Застосовувати сучасне програмне забезпечення у професійній діяльності (за спеціалізаціями).

ПРН 18. Формувати екологічну свідомість і культуру особистості, застосовувати екологічні принципи в житті та професійній діяльності.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Основна спрямованість дисципліни визначається професійним сприйняттям особливостей проєктування плакату. Дисципліна вивчається протягом чотирьох семестрів у обсязі 18

кредитів ECTS (540 годин). У п'ятому семестрі 3 курсу навчання: 150 годин, з них: лекції – 2 години, практичні заняття – 73 години, самостійна робота – 75 годин. Всього курс має 2 модулі та 2 теми.

П'ятий семестр:

ЕКОЛОГІЧНИЙ ПЛАКАТ

МОДУЛЬ 1

Тема 1. Екологічний плакат: специфіка жанру, образотворчі засоби композиції плакату.

Завдання 1. Плакат на тему: Людина (Homo Sapiens), її місце і роль в екосистемі планети.

1.1. Розробка авторської концепції рішення теми.

1.2. Композиційний пошук рішення теми

Завдання 2. Плакат на тему: Флора і фауна, їх стан і перспективи розвитку в навколишньому середовищі.

2.1. Пошук образотворчих засобів композиції.

2.2. Виконання ескізів.

2.3. Визначення оптимального композиційного рішення.

МОДУЛЬ 2

Тема 2. Основні методи побудови візуального образу в екологічному плакаті.

Завдання 3. Плакат на тему: Результати життєдіяльності людини, їх наслідки і вплив на екосистему планети.

3.1. Розробка авторської концепції рішення теми.

3.2. Пошук образотворчих засобів композиції.

3.3. Додрукарська підготовка оригіналів.

Завдання 4. Шрифтова інтерпретація теми: екологічні наслідки російської агресії.

4.1. Розробка авторської концепції рішення теми.

4.2. Додрукарська підготовка оригіналів.

4.3. Визначення оптимального композиційного рішення.

Теми завдань розкриваються шляхом лекційних та практичних занять. Самостійна робота студентів спрямована на завершення практичних завдань. Зміст самостійної роботи складає пошук інформації, аналіз аналогів, виконання ескізів та оригіналів. Додаткових завдань для самостійної роботи не передбачено.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є екзаменаційні перегляди. Для отримання семестрової оцінки необхідно пройти рубіжні етапи контролю у формі модульних переглядів результатів виконання практичних завдань студентів.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

<table>
<tr><th>Національна</th><th>Бали</th><th>ECTS</th><th>Диференціація А (внутрішня)</th><th>Національна</th><th>Бали</th><th>ECTS</th></tr>
<tr><td rowspan="3">відмінно</td><td rowspan="3">90–100</td><td rowspan="3">A</td><td>A+ 98–100</td><td rowspan="2">задовільно</td><td>64–74</td><td>D</td></tr>
<tr><td>A 95–97</td><td>60–63</td><td>E</td></tr>
<tr><td>A- 90–94</td><td>незадовільно</td><td>35–59</td><td>FX</td></tr>
<tr><td>добре</td><td>82–89
75–81</td><td>B
C</td><td></td><td>незадовільно (повторне проходження)</td><td>0–34</td><td>F</td></tr>
</table>

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

На проведення занять зі студентами розповсюджуються загальноприйняті норми і правила поведінки Вищої школи. Під час занять не допускаються дії, які порушують порядок і заважають освітньому процесу. Це стосується практичної підготовки здобувачів освіти як у навчальних аудиторіях і лабораторіях Академії так і під час дистанційної комунікації з

викладачем на платформах Telegram та Google Meet. Вітається власна думка за темою завдання, креативність студента, аргументоване відстоювання позиції та толерантне відношення до колег.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНОСТІ

Пропускати заняття без поважних причин недопустимо (причини пропуску мають бути підтверджені). Запізнення на заняття не вітаються. Якщо студент пропустив певну тему, він повинен самостійно відпрацювати її та на наступному занятті відповісти на ключові питання.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (під час композиційного пошуку рішення теми, виконанні ескізів та оригіналів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю помічені елементи плагіату, студент втрачає право отримати бали за виконане завдання.

Корисні посилання: https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html

https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/

РОЗКЛАД КУРСУ

Семестр 5: ЕКОЛОГІЧНИЙ ПЛАКАТ

№ тижня	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
1	1	**Модуль 1** лекція	**Екологічний плакат: специфіка жанру, образотворчі засоби композиції плакату**	1		Аналіз аналогів
	1.1	Завдання 1	Плакат на тему: Людина (Homo Sapiens), її місце і роль в екосистемі планети.	3		На основі матеріалів практики
2	1.2	практичні	Розробка авторської концепції рішення теми	4		Креативне рішення
3	1.2	практичні	Композиційний пошук рішення теми	4		Розробка графічних варіантів
4	1.3	Завдання 2	Плакат на тему: Флора і фауна, їх стан і перспективи розвитку в навколишньому середовищі.	4		Аналіз робіт професійних митців і здобувачів освіти
5	1.4	практичні	Пошук образотворчих засобів композиції	4		Креативне рішення теми
6	1.5	практичні	Виконання ескізів	4		Розробка графічних варіантів
7	1.6	практичні	Визначення оптимального композиційного рішення	4		Аналіз якісних параметрів
8	1.7	перегляд	Перегляд робіт за темами 1.1, 1.3.	1	**Модульний контроль**	

	2	**Модуль 2** лекція	**Основні методи побудови візуального образу в екологічному плакаті**	1		Аналіз аналогів
	2.1	Завдання 3	Плакат на тему: Результати життєдіяльності людини, їх наслідки і вплив на екосистему планети.	3		Аналіз робіт професійних митців і студентів
9	2.2	практичні	Розробка авторської концепції рішення теми	4		Креативне рішення теми
10	2.3	практичні	Пошук образотворчих засобів композиції	4		Розробка графічних варіантів
11	2.4	практичні	Додрукарська підготовка оригіналів	4		Аналіз якісних параметрів
12	2.5	Завдання 4	Шрифтова інтерпретація теми: Екологічні наслідки російської агресії	4		Збір інформації за темою
13	2.6	практичні	Розробка авторської концепції рішення теми	4		Шрифтова композиція
	2.7	практичні	Додрукарська підготовка оригіналів	4		Комп'ютерні технології
15	2.8	практичні	Визначення оптимального композиційного рішення	3		Аналіз якісних параметрів
	2.9	перегляд	Перегляд робіт за темами 2.1, 2.5.	1	**Модульний контроль**	
		Засідання кафедри	Обговорення методики викладання дисципліни		**Екзам. перегляд**	

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1	Модульний перегляд	0–40
2	Модульний перегляд	0–60
	Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

90–100 балів («відмінно» за національною шкалою, **A** – за шкалою ECTS) може отримати студент, який в повному обсязі опанував матеріал практичного та теоретичногокурсу, творчо підійшов до виконання завдань, логічно побудував і професійно виконав усі завдання, надав додаткові варіанти за відповідними темами, крім того, брав участь та переміг (посів 1–3 місце) у міжнародних або усеукраїнських конкурсах та акціях, студентських олімпіадах чи наукових конференціях з мистецтва або дизайну.

82–89 балів («добре» за національною шкалою, **B** – за шкалою ECTS) отримує студент, який добре опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, вчасно та якісно справився з усіма поставленими завданнями, творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому зробив декілька незначних помилок.

75–81 балів («добре» за національною шкалою, **C** – за шкалою ECTS) отримує студент,

який в цілому добре опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, вчасно та якісно справився з більшістю поставлених завдань, достатньо творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому виконана робота мала значні недоліки.

64–74 балів («задовільно» за національною шкалою, **D** – за шкалою ECTS) отримує студент, який не в повному обсязі опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, справився з переважною більшістю поставлених завдань або виконав усі завдання на недостатньо професійному рівні, при цьому виконана робота мала значні недоліки (неохайність виконання, відсутність творчого підходу тощо).

60–63 балів («задовільно» за національною шкалою, **E** – за шкалою ECTS) отримує студент, який в недостатньому обсязі опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, справився з основними з поставлених завдань, але при цьому виконана робота має багато значних недоліків (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, невчасна подача виконаної роботи тощо).

35–59 балів («незадовільно» за національною шкалою, **FX** – за шкалою ECTS) отримує студент, який не впорався із головними задачами дисципліни, тобто не опанував більшість тем практичного та теоретичного курсу, пропускав заняття без поважних причин, допустив значну кількість суттєвих помилок при виконанні завдань. Про відсутність належних знань свідчать незадовільні підсумки поточного перегляду. У цьому випадку для одержання оцінки потрібна значна додаткова робота для виконання усіх завдань дисципліни відповідно програми курсу і повторна перездача.

1–34 балів («незадовільно» за національною шкалою, **F**– за шкалою ECTS) отримує студент, який не володіє знаннями з усіх модулів дисципліни, не виконав програми курсу і, відповідно, не впорався з поточними перевірками та не склав екзаменаційного перегляду. В цьому випадку передбачений обов'язковий повторний курс навчання.

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента під час навчання: участь у всеукраїнських олімпіадах, художніх виставках і конкурсах, спортивних змаганнях, волонтерській діяльності, активній роботі в органах студентського самоврядування та в якості старости групи. Максимальна кількість балів: – 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Шевченко В. Я. Композиція плаката: Навч. посіб. – 2-ге вид., доп. / Володимир Якович Шевченко.– Х.: Колорит, 2007.– 133 с.: іл.
2. L’art pour l’art. / Arbeiten fur kulturelle Institutiontn. / 1994, Mendell & Oberer
3. Plakaty/Posters. Contemporery Polish Posters.– Olszanica: BOSZ, 2001.– 143 c.
4. Akademia prezentuje/Academy presents. – Warsaw: Oficyna Wydawnicza RYTM, 2006.– 168 c.
5. Grafika ze zbiorow krakowskiej ASP 1946–2006.– Krakow: Wydawnictwo im. Jana Matejki
6. Іттен Й. Мистецтво кольору: Суб’єктивний досвід і об’єктивне пізнання як шлях до мистецтва. Київ: ArtHuss. 96 с.
7. Енциклопедія сучасного плакатного мистецтва екологічного спрямування «4-й Блок». – Харків: Константа, 2006. – 180 с.: іл. / VI Міжнародна трієнале екологічного плакату
8. Олег Векленко, Ольга Северіна. Каталог-альбом «4-й Блок7» / VII Міжнародна трієнале екологічного плакату / 26.04 – 3.05.2009. Харків. Україна
9. Олег Векленко. Альбом-каталог X Міжнародна трієнале плакату екологічного спрямування «4-й Блок». Харків. Україна. 20.04–20.05.2018
10. Касіян В. І. Мистецтво графіки. – К., 1960
11. Босилков С. Болгарський плакат.– С.: Болг. художник, 1973
12. Василь Кричевський: орнаментальні композиції. Х.: Видавець Олександр Савчук, 2023. 312 с.

Електронні ресурси:

13. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни «Композиція плакату» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти [Електронне видання] В. Шевченко. – Харків ХДАДМ, 2024. – 52 с. іл.
14. Володимир Шевченко. Наочний посібник з навчальної дисципліни «Композиція плакату» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». 5 семестр. – Харків : ХДАДМ, 2022. – 204 с. іл.
15. Вплив розвитку графічних технік на мистецтво в Україні [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: https://core.ac.uk/download 229566749.pdf
16. Посібник користувача Adobe Illustrator. URL: https://helpx.adobe.com/ua/illustrator/user-guide.html
17. Посібник користувача Adobe Photoshop. URL: https://helpx.adobe.com/ua/photoshop/user-guide.html
18. Посібник користувача Adobe InDesign. URL: https://helpx.adobe.com/ua/indesign/user-guide.html

Допоміжна:

19. Косів В. Українська ідентичність у графічному дизайні 1945-1989 років. Київ: Родовід, 2019. 480 с.
20. Шевченко В. Я. Український плакат / M.A.D.E. – 2001.– № 1-2. – С. 78-87
21. Kapr A., Schiller W. Gestalt und Funktion der Typografie.– Leipzig, 1977
22. Schuwer Ph. Histoire de la publicite.– Paris, 1966